

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-61>

УДК 005.3:005:92:004.67:658:336.7

Алькема Віктор Григорович

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри управлінських технологій,

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5997-7076>**Viktor Alkema**

“KROK” University

**НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ,
ВПРОВАДЖЕННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ,
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ**

**SCIENTIFIC APPROACHES TO THE MANAGEMENT
OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT,
IMPLEMENTATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES
OF THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY
OF ENTERPRISES, BANKING INSTITUTIONS**

Анотація. У статті досліджено наукові підходи до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ. Актуальність теми проведеного дослідження обумовлена тим, що виявлення, узагальнення та систематизація наукових підходів до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадження цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ із застосуванням системного, процесного, функціонального, комплексного, стратегічного, синергетичного організаційного, ресурсного, функціонального та інтеграційного наукових підходів, у своїй сукупності формує науково-методичні основи організації та впровадження управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадження цифрових технологій що дає можливість здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення системи економічної безпеки підприємств, банківських установ на сучасному високотехнологічному рівні.

Ключові слова: управління, система економічної безпеки, управління системою економічної безпеки, інформаційно-аналітичне забезпечення, інноваційні цифрові технології, наукові підходи, інноваційний розвиток.

Summary. The article studies scientific approaches to the management of information and analytical support, the introduction of digital technologies of the system of economic security of enterprises, banking institutions. The relevance of the topic of the study is due to the fact that the identification, generalization and systematization of scientific approaches to the management of information and analytical support, the introduction of digital technologies of the system of economic security of enterprises, banking institutions with the use of systemic, process, functional, complex, strategic, synergetic, professionally-oriented, organizational, resource, functional and integration scientific approaches, which in their entirety form the scientific and methodological foundations of the organization and implementation of management of information and analytical support, the introduction of digital technologies of the system of economic security of enterprises, banking institutions with the widespread introduction and use of modern innovative digital technologies, which makes it possible to carry out information and analytical support of the system of economic security of enterprises, banking institutions at the modern high-tech level, in a timely manner to identify and prevent the manifestations and effects of dangers and threats, both in the operational current activities of banking institutions and enterprises, and in the planning and implementation of strategies for future effective development. The use of modern digital technologies makes it possible to significantly optimize the processes of working with information, reduce the number of employees required to perform these activities, using artificial intelligence, predictive analytics and others. At the same time, the use of such new digital technologies makes it possible to perform analytical tasks of greater complexity and volume with less resource consumption. Thus, the improvement of processes leads to the improvement of the effectiveness of information

and analytical activities in general and to an increase in the level of information and digital security in ensuring the economic security of banks, enterprises with the introduction of mechanisms of preventive actions and early warning, the occurrence of risks and threats to the external and internal environments of their functioning.

Keywords: management, economic security system, economic security system management, information and analytical support, innovative digital technologies, scientific approaches, Innovative development.

Постановка проблеми. В сучасних умовах цифровізації та інформатизації всіх сфер функціонування та напрямів економічної діяльності банківський сектор та підприємства високотехнологічних галузей є одними із найбільш активних з широким впровадженням та використанням нових інноваційних цифрових технологій. Така інформатизація та цифровізація стосується не лише безпосередньо операційної діяльності та обслуговування клієнтів в онлайн-сервісах, а і в здійсненні процесів інформаційно-аналітичного забезпечення систем економічної безпеки банківських установ. Суб'єкти господарювання підприємства потребують не менш активного впровадження цифрових технологій як у виробничій, операційній, так і в маркетинговій, логістичній та фінансовій сферах функціонування, що призводить до зростання рівня цифрових ризиків, небезпек та загроз їх діяльності. Водночас, впровадження сучасних цифрових технологій в інформаційно-аналітичному забезпеченні системи економічної безпеки цих суб'єктів діяльності здатне зменшити ризики та забезпечити можливості для впровадження превентивних попереджувальних дій та заходів, проте впровадження такої цифровізації інформаційно-аналітичної діяльності потребує необхідного для цього базису науково-методичного забезпечення. Саме тому, на наш погляд, дослідження, наукові підходи до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ є актуальним питанням, що має важливу роль та значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретично-методичні та науково-практичні засади дослідження наукових підходів до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ розглядали в наукових працях науковці: В. Василенко [1], М. Войнаренко [2], О. Власюк [3], О. Іванілов [4], М. Кісіль [5], М. Кизим [6], Ю. Кракос [7], С. Марова [8], О. Малик [9], С. Мельник [10], О. Нагірна [11], Д. Пілова [12].

В першу чергу розглянемо визначення науковців щодо поняття «безпека», «економічна безпека». Так, М. Войнаренко та О. Яременко розглядають поняття «безпека» як «особливий стан суб'єкта господарювання, за якого всі його механізми функціонують за максимальної ефективності, а також за якого зменшується вплив загроз на стабільність розвитку та функціонування» [2].

Науковець С. Марова досліджуючи систему економічної безпеки визначає її як стан, при якому сума впливів на систему зовнішніх та внутрішніх енергетичних та інформаційних потоків не перевищує допустимого значення, яке може призвести до руйнації самої системи безпеки [8, с. 7].

У працях О. Власюка економічна безпека визначається як стан найефективнішого залучення ресурсів для нейтралізації загроз і гарантування стабільності в сучасності та майбутньому [3, с. 15]. За дослідженням С. Мельник виявлено та детально досліджено такі наукові підходи до управління системою економічної безпеки як ресурсно-функціональний, конкурентний, захисний, гармонізаційний, стійкісний, фінансовий, цільовий та інші [10].

Інформаційний підхід досліджено у працях О. Нагірної [11, с. 38], яка зазначала, що фінансова безпека передбачає забезпечення надійності інформаційної системи підприємства та збереження інформаційних ресурсів шляхом проведення спеціальних перевірок осіб, що допускаються до роботи з фінансовими документами та недопущення її незаконного розповсюдження.

У працях С. Мельник, системний підхід дає можливість в повному обсязі розкрити сутність процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства [10].

На думку науковців, програмно-цільовий підхід до управління безпекою підприємства передбачає формулювання проблемної ситуації та на її основі визначення цільової настанови для процесу управління [6, с. 87].

Статистичний і стаціонарний підходи до управління безпекою підприємства передбачають ефективне використання ресурсів та інструментів фінансового менеджменту, що є схожими за змістом до ресурсного підходу [12].

В основі окремих визначень міститься системний підхід, згідно з яким під управлінням розуміють цілеспрямований вплив керуючої підсистеми на керовану [6, с. 12]. Своєю чергою, М. Кісіль, визначає управління на рівні підприємства як «... організаційну роботу спеціалізованих відділів, діяльність яких направлена на об'єднання та спрямування зусиль трудового колективу підприємства, організацій та установ на вирішення поставлених технологічних, економічних та соціальних завдань» [5, с. 59].

В сучасних умовах цифровізації та інформатизації всіх сфер функціонування науковці наголошують на особливій ролі та значенні застосування інформаційних цифрових технологій

у забезпеченні економічної безпеки підприємств та банківських установ, оскільки загальна цифровізація процесів економічного та суспільного життя, впровадження цифрових технологій та комунікацій призводить до зростання рівня загроз та небезпек в діяльності підприємств.

Метою статті є дослідження наукових підходів до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ. З метою проведення дослідження було застосовано методи наукового пізнання: аналізу та синтезу, спостереження, абстрагування, формалізації, порівняння; системний та структурний підходи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення ефективного управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ потребує систематизації, узагальнення ключових підходів до управління.

Першим ключовим підходом до управління в численних працях науковців зазначається системний підхід. Так, саме поняття управління системою економічної безпеки, на думку О. Іванілова, визначається як «... принципи та механізми прийняття рішень, проходження інформації, планування, а також системи мотивації і матеріального стимулювання» [4].

У своїх дослідженнях В. Василенко [1, с. 33], вбачає у системі управління можливість збереження структури, підтримку режиму діяльності та забезпечення життєздатності попри зростання зовнішніх та внутрішніх впливів.

Системний підхід до управління включає інтеграцію нових цифрових технологій в процеси організації інформаційно-аналітичного забезпечення, розуміння інформаційно-аналітичного забезпечення як сукупності складових та елементів, що їх його забезпечують та процесів обміну інформаційних комунікацій, які діють між цими складовими та елементами управління в межах цієї системи. Водночас, системний підхід дає уявлення про те, як еволюціонує та змінюється система інформаційно-аналітичного забезпечення і таким чином забезпечується її подальший перспективний розвиток. Системний підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій, системи економічної безпеки підприємств, банківських установ дає можливість врахувати особливості їх функціонування пов'язані з високою інтенсивністю дії цифрових загроз, ризиків та цифровізації процесів банківської діяльності надання фінансових послуг як споживачам, приватним особам так і юридичним особам, підприємствам, внаслідок чого виникає значне зростання кількості об'єктів

забезпечення цифрової безпеки та необхідності моніторингу значного обсягу цифрових фінансових операцій.

У дослідженнях О. Малик зазначається перелік таких етапів, які передбачають формування стратегії, розробку системи управління, методичного інструментарію оцінки фінансової безпеки та механізму управління, що в сукупності виходить за розуміння процесу управління в забезпеченні економічної безпеки банків [9, с. 83].

Зазначимо, що стратегічний підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ полягає в розробці та прийнятті стратегії інформаційно-аналітичним забезпечення банківських установ та підприємств, де ключовими стратегічними цілями буде визначено необхідність впровадження та широкого використання інноваційних цифрових технологій, здатних забезпечити зростання ефективності процесів роботи з інформацією та її аналітичного опрацювання. Особливо актуальним застосування стратегічного підходу та розробка стратегії економічної безпеки з визначенням окремих цілей, спрямованих на цифровізацію має для банківських установ, враховуючи обсяги та складність інформаційних процесів, що потребують безпекового забезпечення.

Комплексний підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ, передбачає створення єдиного цифрового середовища збору та обробки даних, що дає можливість накопичити інформаційні дані з різних джерел та використовувати сучасні, найбільш передові інноваційні технології для її обробки, аналізу та забезпечує впровадження технічних рішень для автоматизації та оптимізації процесів інформаційно-аналітичного забезпечення. Впровадження комплексного підходу включає декілька основних складових: розбудову цифрової інфраструктури, з інтеграцією інформації, з використанням різних інформаційних систем для її отримання, обробки та збереження; застосуванням хмарних технологій та використанням хмарних платформ; з використанням таких сучасних цифрових технологій, як бізнес-аналітика (BI; штучний інтелект (ШІ), предикативна аналітика; впровадження автоматизації процесів прийняття рішень за уніфікованими стандартизованими процедурами із застосуванням автоматизованих систем підтримки прийняття рішень: розвиток персоналу, цифрової грамотності працівників банків та підприємств, здобуття знань та компетенцій, необхідних для роботи з інформацією в сучасних умовах цифровізації, ризиків та загроз інформаційного цифрового середовища.

Впровадження зазначених наукових підходів до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадження цифрових технологій системи економічної безпеки банківських установ та підприємств дає можливість для банківських установ персоналізувати процеси забезпечення економічної безпеки в наданні послуг для клієнтів, оптимізувати операційну діяльність банку, забезпечити зростання рівня кібербезпеки, захисту від небезпек та загроз, покращити функціонування систем інформаційно-аналітичного забезпечення та рівня її захисту як для банків, так і для їх клієнтів.

Важливим підходом в сучасних умовах цифровізації є інтеграційний підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ. Інтеграційний підхід забезпечує єдність та узгодженість дій всіх структурних підрозділів та працівників підприємств, банків в процесі здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення з формуванням певної системи взаємозв'язків, ієрархії, застосуванні процедур та методів управління. Інтеграційний підхід забезпечує формування інформаційно-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки, як єдиної цілісної системи з інтегрованими взаємозв'язками – комунікаціями. Як в середині цієї системи, так і з зовнішнім середовищем – споживачами, державними органами та структурами, партнерами, стейкхолдерами, забезпечуючи безпеку та ефективність таких комунікацій. Основними ознаками впровадження інтеграційного підходу є цілісність, системність, єдність зусиль, узгодженість дій, та отримання певного синергетичного ефекту, як результату спільної роботи з кращим ефектом забезпечення економічної безпеки та загалом ефективності діяльності банків та підприємств.

Відповідно до цього, на наш погляд, в управлінні інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ наявні ознаки синергетичного підходу, застосування якого дає можливість покращити та удосконалити взаємодію, співпрацю, узгодженість дій всіх суб'єктів безпеки, як самих банків та підприємств, так і організацій та стейкхолдерів зовнішнього середовища в питаннях інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки, а застосування сучасних цифрових технологій та інструментів дає можливість отримати нові можливості для такої взаємодії та діяльності, що разом забезпечує накопичення значних кількісних змін в процесах інформаційно-аналітичного забезпечення, що призводить до подальшого отримання нової якості забезпечення безпеки.

Професійно-орієнтований підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ акцентує увагу на важливості наявності відповідних фахівців та зростання їх знань, досвіду набуття ними необхідних компетентностей в сфері роботи з інформацією та аналітичної діяльності. При цьому, важливим фактором є не лише наявність специфічних фахових знань та навичок, але й знань щодо сучасних інформаційних технологій та їх найбільш ефективного застосування в роботі з інформацією. Ретельність відбору фахівців, їх професіоналізм, наявність необхідних знань та забезпечення постійного безперервного професійного розвитку працівників служби інформаційно-аналітичного забезпечення мають бути реалізованими з прийняттям відповідних управлінських рішень.

Одним із ключових підходів до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій має організаційний підхід. Організаційний підхід формує науково-методичні засади організації фактичного руху інформаційного потоку на підприємствах та банківських установах, забезпечує формування та розбудову інформаційної системи та розбудову інформаційних комунікацій з широким застосуванням сучасних цифрових технологій. Таким чином, завдяки організаційному підходу забезпечується перехід від етапу планування до безпосередньої розбудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення систем економічної безпеки.

Функціональний підхід до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням спрямований на формування засад чіткого визначення, закріплення та розмежування функцій, які мають виконуватися кожним сектором та працівниками відділу інформаційно-аналітичного забезпечення банків, підприємств, що дасть можливість визначити та закріпити обов'язки та зони відповідальності працівників за виконання конкретних функцій та задач.

Не менш важливого значення в управлінні інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадженням цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ має ресурсний підхід. Ресурсний підхід акцентує увагу на важливості залучення та раціонального використання всіх ресурсів, необхідних для ефективного функціонування як загалом підприємств, банків, так і безпосередньо інформаційно-аналітичних відділів системи економічної безпеки підприємства. Такими ресурсами виступають фінансові ресурси, що визначають обсяги фінансів, необхідних для ефективного функціонування та здійснення інформаційно-аналітичного

забезпечення на сучасному професійному рівні. Відповідно, фінансові ресурси стають основою для залучення кадрових ресурсів висококваліфікованих фахівців-працівників підрозділів, придбання техніко-технологічних, цифрових ресурсів – необхідного обладнання та програмного забезпечення, що забезпечить можливість здійснення роботи з інформацією та інформаційно-аналітичного забезпечення на високому сучасному технологічному рівні. Матеріальні ресурси створюватимуть матеріальну базу здійснення інформаційно-аналітичної діяльності і самі інформаційні ресурси виступатимуть змістом і водночас ключовим ресурсом інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств та банківських установ.

Процесний підхід управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, розглядає інформаційно-аналітичну діяльність як сукупність процесів обміну інформацією та взаємодії між різними працівниками та структурними підрозділами підприємства зі збору, обробки, аналізу інформації, забезпечення її збереження та можливості для подальшого використання в роботі підприємств чи банків. Відповідно, від удосконалення та оптимізації процесів інформаційно-аналітичної діяльності значною мірою залежить час та витрати, необхідні для інформаційно-аналітичної роботи. Застосування сучасних цифрових технологій дає можливість значною мірою оптимізувати процеси роботи з інформацією, зменшити чисельність працівників, необхідних для виконання цих діяльностей, застосовуючи технології штучного інтелекту, предикативної аналітики та інші. Водночас, застосування таких нових цифрових технологій дає можливість виконувати аналітичні

задачі більшої складності та обсягів з меншими витратами ресурсів. Таким чином, удосконалення процесів призводить до удосконалення результативності інформаційно-аналітичної діяльності загалом та до зростання рівня інформаційно-цифрової безпеки в забезпеченні економічної безпеки банків, підприємств із впровадженням механізмів превентивних дій та раннього попередження, виникнення дії ризиків та загроз зовнішнього та внутрішнього середовищ їх функціонування.

Висновки. Результати проведених досліджень дали можливість виявити, узагальнити та систематизувати наукові підходи до управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадження цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ із застосуванням системного, процесного, функціонального, комплексного, стратегічного, синергетичного, професійно-орієнтованого, організаційного, ресурсного, функціонального та інтеграційного наукових підходів, що у своїй сукупності формують науково-методичні основи організації та впровадження управління інформаційно-аналітичним забезпеченням, впровадження цифрових технологій системи економічної безпеки підприємств, банківських установ із широким використанням сучасних інноваційних цифрових технологій, що дає можливість здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення на сучасному високотехнологічному рівні, своєчасно виявляти та попереджувати прояви і дію небезпек та загроз, як в операційній поточній діяльності банківських установ та підприємств, так і в плануванні та реалізації стратегій майбутнього ефективного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством. Київ : ЦУЛ, 2003. 197 с.
2. Войнаренко М., Яременко О. Управління економічною безпекою підприємств на основі оцінки відхилень порогових показників. *Економіст*. 2008. № 12. С. 60–63.
3. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку. Київ: Нац. ін.-т проблем міжнарод. безпеки РНБОУ, 2008. 48 с.
4. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с
5. Кісіль М. І. Критерії і показники економічної ефективності малого та середнього бізнесу. *Економіка АПК*. 2001. № 8. С. 59–64.
6. Кизим М. О., Забродський В. А., Зінченко В. А., Копчак Ю. С. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства. Харків: ІНЖЕК, 2003. 144 с.
7. Кракос Ю. Б., Разгон Р. О. Управління фінансовою безпекою підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. Проблеми теорії та практики*. 2008. № 1(1). С. 86–97.
8. Марова С. Ф. Управління безпекою життєдіяльності: монографія. Донецьк: Вебер, 2009. 344 с
9. Малик О. В. Концептуальні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 4 (20). С. 82–87.
10. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика. Львів: Растр-7. 2020. 384 с
11. Нагірна О. Інформаційна та фінансова безпека компанії, або «рекрутинг чужими руками». *Практика управління*. 2007. № 8. С. 38–40.
12. Пілова Д. П. Методичні підходи щодо визначення зон економічної безпеки підприємства. *Вісник Криворізького технічного університету*. 2006. № 3. С. 264–268.

References:

1. Vasylenko V. O. (2003). Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom [Anti-crisis management of the enterprise]. Kyiv: TsUL. (in Ukrainian)
2. Voinarenko M., Yaremenko O. (2008). Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv na osnovi otsinky vidkhylen porohovykh pokaznykiv [Management of economic security of enterprises based on the assessment of deviations of threshold indicators]. *Ekonomist*. vol. 12. pp. 60–63. (in Ukrainian)
3. Vlasiuk O. S. (2008). Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku [Theory and Practice of Economic Security in the System of Economic Science]. Kyiv: Nats. in-t problem. mizhnarod. bezpeky RNBOU. (in Ukrainian)
4. Ivanilov O. S. (2009). *Ekonomika pidpriemstva* [Economics of enterprise]. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury. (in Ukrainian)
5. Kisil M. I. (2001). Kryterii i pokaznyky ekonomichnoi efektyvnosti maloho ta serednoho biznesu. [Criteria and indicators of economic efficiency of small and medium-sized businesses]. *Ekonomika APK*. vol. 8. pp. 59–64. (in Ukrainian)
6. Kyzym M. O., Zabrodskyi V. A., Zinchenko V. A., Kopchak Yu. S. (2003). Otsinka i diahnostyka finansovoi stikosti pidpriemstva [Assessment and Diagnostics of Financial Stability of Enterprise]. Kharkiv: INZhEK. (in Ukrainian)
7. Krakos Yu. B., Razghon R. O. (2008). Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv [Management of financial security of enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi. Problemy teorii ta praktyky*. vol. 1(1). pp. 86–97. (in Ukrainian)
8. Marova S. F. (2009). Upravlinnia bezpekoiu zhyttiedialnosti: monohrafiia [Life Safety Management: Monograph]. Donetsk: Veber. (in Ukrainian)
9. Malyk O. V. (2015). Kontseptualni zasady mekhanizmu upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva [Conceptual Foundations of the Financial Security Management Mechanism of Enterprise]. *Ekonomika: realii chasu*. vol. 4 (20). pp. 82–87. (in Ukrainian)
10. Melnyk S. I. (2020). Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka. [Management of Financial Security of Enterprises: Theory, Methodology, Practice]. Lviv: Rastr-7. (in Ukrainian)
11. Nahirna O. (2007). Informatsiina ta finansova bezpeka kompanii, abo «rekrutynh chuzhymy rukamy». [Information and financial security of the company, or «recruiting with the wrong hands»]. *Praktyka upravlinnia*. vol.8. pp. 38–40. (in Ukrainian)
12. Pilova D. P. (2006). Metodychni pidkhody shchodo vyznachennia zon ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Methodological approaches to determining the zones of economic security of the enterprise]. *Visnyk Kryvorizkoho tekhnichnoho universytetu*. vol. 3. pp. 264–268. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 14.10.2025